

OPINIA

națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDAȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

Theodor Pallady

Natură moartă cu pești și struguri

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ, resursa noastră STRATEGICĂ

totalul unei promoții de absolvenți ai învățământului superior, circa 10 la sută au aplicații pentru cercetare și numai 2 la sută obțin rezultate deosebite. Cu unele variații, cred că o asemenea concluzie are o valabilitate mai largă. O spun nu ca pe o scuză, ci în ideea ca accentul în formarea tinerilor cercetători să aibă în vedere mai cu seamă calitatea decât un anume procent statistic. De aceea, ne propunem ca prin dezvoltarea cercetării în învățământul superior, prin organizarea unor puternice institute universitare de cercetare, tinerii să-și poată pune integral talentul în valoare. Cu atât mai mult cu cât astăzi beneficiem și de unele burse în străinătate și trebuie să ne asigurăm că cei care merg astfel la specializare găsesc la întoarcerea acasă condiții corespunzătoare de muncă; altminteri riscăm să rămână în străinătate. ● Unii cercetători, și dintre cei mai buni, se pare că deja au plecat din țară încă acum 2-3 ani. ● Nu prea mulți, totuși; media cercetătorilor plecați după anul 1989 este de 1 la sută. Din chimie, bunăoară, n-avem nici unul plecat, avem din informatică, din fizica nucleară și mai cu seamă din sectorul proiectării de investiții, unde cererea a scăzut masiv la noi. ● 1 la sută din ce potențial de cercetare? ● În anul 1989, totalul celor care lucrau în cercetare se situa în jurul a 270 mii de oameni, dintre care 125 de mii erau cu studii superioare. La sfârșitul anului 1992 aveam circa 130 mii, dintre care aproximativ 65 mii cu studii superioare. Țin să precizez că aceste proporții se referă numai la unitățile de specialitate (institute, centre, laboratoare), nu și la întreprinderi. ● Și diferența astfel constatată se explică prin reconversiune profesională sau prin șmaj?

■ Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 6)

- Convorbire cu dl. DORU DUMITRU PALADE, Ministrul Cercetării și Tehnologiei

● Stimate domnule ministru, încă de la primele ei numere, revista "Opinia Națională" a luat atitudine față de șomajul tineretului intelectual, șomaj în continuă creștere în România; am avansat chiar o propunere de soluționare a acestei probleme cu adânci răsfărângeri negative asupra României de mâine. Îngăduiți-mi acum ca debutul discuției cu dumneavoastră să stea sub semnul acelorași preocupări și să vă adresez următoarele întrebări: Cum apreciați procesul de formare a viitorilor cercetători în condițiile când angajarea în institutele de cercetare a tinerilor absolvenți este

reșusă și ce preconizați pentru evitarea dispariției unor școli științifice prin lipsa de reprimenire a cercetătorilor? ● Toate institutele noastre au primit dispoziții să primească prin concurs pe cei mai buni dintre absolvenții învățământului superior de profil. Anual, fiecare institut scoate astfel cam zece posturi la concurs. Pentru cele circa 200 institute de cercetare se ajunge la vreo 2.000 de posturi. ● Nu e cam puțin în raport cu cei peste 30 mii de absolvenți ai facultăților de profil dintr-un an? ● Americanii au efectuat niște studii din care rezultă că din

PROBLEMELE ȚĂRII DIN PERSPECTIVA ȚĂRII CUNOAȘTEREA ȘI EVALUAREA INTERESESELOR

Prof.dr. Aurelian BONDREA
PREȘEDINTELE FUNDAȚIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

Într-un articol anterior am făcut scurte referiri la funcția valorizatoare a sondajelor de opinie, la rolul lor în cunoașterea și evaluarea - evident relativă dar și relevantă în același timp - a stărilor de spirit caracteristice unor categorii sau altora de oameni ("Opinia Națională" nr. 6/1993), subliniind atunci importanța receptării rezultatelor cercetării sociale spre a le evalua din perspectiva intereselor naționale, a consolidării democrației și

statului de drept. O astfel de cercetare poate fi, cum se știe, investigația pe baza tehnicii cotelor, prin stratificare succesivă spre a se ajunge la reprezentativitate certă și la o marjă de eroare minimă. Este vorba, deci, de sondajele de opinie, așa cum le practicăm, la noi, IRSOP și care au câștigat, deja, un indice notabil de credibilitate. În același timp, se impun atenției și alte cercetări.

(Continuare în pag. 6)

ÎNVĂȚĂMÂNTUL PE NOI COORDONATE LEGEA ACREDITĂRII ACADEMICE

- Ne vorbește dl.
IOAN SOLCANU
Președintele Comisiei
de învățământ
a Senatului României

- Domnule senator, opinia publică este deosebit de interesată în adoptarea noii Legi a învățământului. Într-o convorbire pe care redacția noastră a avut-o cu președintele Senatului, domnul Oliviu Gherman, domnia sa a declarat că noul an de învățământ nu va începe fără această lege. Ca președinte al Comisiei de învățământ a Senatului, vă rugăm să ne spuneți în ce stadiu se află legea și dacă într-adevăr se va putea respecta acest termen.

- Avem de-a face cu două legi: Legea învățământului - cadrul de bază pentru evoluția învățământului din România, lege ce se află la Camera deputaților, și o altă lege, Legea evaluării și acreditării academice a învățământului privat și de stat. Legea de la Camera deputaților, deși în stadiu avansat, va putea fi dezbătută în cel mai bun caz până la sfârșitul acestei sesiuni legislative în acel for, urmând ca după aceea să treacă la Senat. Acest lucru nu cred că se poate realiza înainte de sfârșitul lunii iunie.

- Vorbiți-ne, vă rugăm, despre Legea evaluării și acreditării academice, temă care interesează în mod deosebit, mai ales

învățământul particular. Știm că sunt în dezbatere multe probleme privind criteriile de acreditare, numărul de instituții, de locuri pentru studenți, necesarul de specialiști etc. Ce prevede Legea în aceste domenii?

- Legea acreditării, lege primită de Senat ca inițiativă legislativă din partea Guvernului, încă de la sfârșitul anului trecut, a suferit de la proiectul inițial până în forma sa finală din cadrul Comisiei de învățământ a Senatului o succesiune de modificări, în sensul îmbunătățirii ei, rezultate în urma consultărilor cu specialiști din țară și comparării cu legi similare din țări din apusul Europei, astfel încât proiectul a fost finalizat în Comisie abia pe 27 aprilie. În această formă va fi prezentată și în cadrul Colocviului de la Oradea, unde se vor întruni pentru a dezbate această temă miniștrii învățământului din foarte multe țări europene. Apreciez că legea, care conține 14 articole și o anexă privind criteriile de evaluare și acreditare, va trece prin Senat cel mai târziu la sfârșitul lunii mai.

■ Anda MIHAILIDE

(Continuare în pag. 4)

POLITICĂ ȘI DEMOCRAȚIE (III)

Convorbire cu dl.
ADRIAN NĂSTASE

pag. 7

COLEGIILE REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zamfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. univ. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. G-ral (rez.) Emil Mihuleac

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Săraru
- Prof. dr. Ion Dodu Bălan
- Prof. dr. doc. Alexandru Piru
- Prof. dr. Victor Giuleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Tănase

Colegiul pentru ideea națională și socială în România:

- Prof. dr. Aurelian Bondrea
- Prof. dr. Mitropolit Antonie Pământădeală
- Prof. dr. Ioan Scurtu
- Adrian Păunescu

- Prof. dr. Ion Rebedeu
- Prof. dr. Ion Popescu
- Prof. dr. Gheorghe Cazan
- Prof. dr. Ion Tudosescu
- Prof. dr. Tiberiu Nicola
- Prof. dr. Virgil Constantinescu

Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:

- Valentin Lipatti
- Prof. dr. Florea Dudiță
- Prof. dr. Mircea Nicolescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. Andrei Fircă
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Prof. dr. doc. Yolanda Eminescu
- Prof. dr. Vasile Gionea
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Cercet. șt. dr. Irina Zlătescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

INFORMĂRI ȘI DECIZII IMPORTANTE ÎN CONSILIUL FUNDAȚIEI ȘI SENATUL UNIVERSITĂȚII

Vineri 30 aprilie a. c. a avut loc ședința comună a Consiliului Fundației "ROMÂNIA DE MĂINE" și a Senatului Universității "SPIRU HARET". Au participat președinții filialelor Fundației, directorii institutelor de învățământ superior și de cercetare științifică din cadrul Universității, cadre didactice și cercetători care lucrează în cadrul Fundației, studenți, precum și numeroși invitați. În deschiderea lucrărilor prof. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației, a prezentat scopul reuniunii: 1) informarea asupra rezultatelor obținute, în primul semestru, de studenții facultăților, institutelor și colegiilor din structura Universității "SPIRU HARET"; 2) constituirea filialei din Iași a Fundației "ROMÂNIA DE MĂINE"; 3) primirea de noi membri în cadrul Fundației.

Informarea cu privire la desfășurarea sesiunii de examene, din primul semestru al anului universitar 1992/1993, a fost prezentată de prof. dr. doc. Grigore Posea,

rectorul Universității "SPIRU HARET". Pe marginea informării au luat cuvântul reprezentanții filialelor și ai institutelor de învățământ superior din Vălenii de Munte, Brașov, Bacău, Craiova, Râmnicu Vâlcea, Câmpulung Muscel, Blaj, precum și alte cadre universitare și de cercetare științifică. În cadrul discuțiilor au fost evidențiate rezultatele bune obținute de un important număr de studenți - 78% dintre integraliști au obținut medii între 7 și 10. Cursurile susținute de prestigioase cadre universitare, munca individuală desfășurată în seminarii și aplicațiile practice, la care s-a adăugat exigența examinatorilor, au contribuit la însușirea, în cele mai bune condiții, a materiilor predate, la obținerea unui important procent de note bune și foarte bune. S-au desprins importante concluzii pentru activitățile menite să ducă la încheierea cu succes a anului universitar 1992/1993 și la deschiderea, în cele mai bune condiții, a noului an universitar (fixarea criteriilor de selecție, perfecționarea structurilor, tipărirea cursurilor etc.).

Ședința comună a Consiliului Fundației și a Senatului Universității a adoptat, în unanimitate, hotărârea privind constituirea Filialei din Iași a Fundației "ROMÂNIA DE MĂINE" și în cadrul Universității "Spiru Haret", a Institutului de învățământ superior și cercetare din Iași. În viitorul an universitar în cadrul Institutului din municipiul Iași vor funcționa următoarele facultăți: Economie, Drept, Educație fizică, Limba și Literatura Română și Istorie.

În finalul reuniunii au fost supuse aprobării noi cereri, de primire ca membri, în cadrul FUNDAȚIEI "ROMÂNIA DE MĂINE".

■ A consemnat
Tralan CARACIUC

FILARMONICA ROMÂNĂ 125 DE ANI DE GLORIE

Flori, multe flori
și aplauze pentru solista
de excepție
a concertului aniversar:
**Mariana
Nicolescu**

Copiii din România - Ionuț Adrian, Sergiu Panaite, Ioana Mihăilă și Radu Ștefan - distinși cu diplome pentru contribuția exemplară la Ziua Mondială a Copiilor. O întâlnire cu președintele Ion Iliescu, la New York.

LA IAȘI, O FILIALĂ ȘI UN INSTITUT

"AVEM O NOUĂ CALE DE ÎMPLINIRE PENTRU VOCAȚIA UMANISTĂ A IAȘIULUI"

- ne declară dl. prof. univ. dr. PETRE MĂLCOMETE

Odată cu felicitările noastre, prilejuate de alegerea dv. ca președinte al Filialei din Iași a Fundației "ROMÂNIA DE MĂINE" și director general al Institutului de învățământ superior și de cercetare științifică din Iași, ca parte a Universității "Spiru Haret", vă rugăm să ne înfățișați succint rațiunile pentru care ați aderat la Fundația și la Universitatea "Spiru Haret". Hotărârea noastră se întemeiază pe constatarea că Universitatea "SPIRU HARET" este instituția de învățământ superior privat cea mai puternică din România, pe deplin autonomă și cu o calitate exemplară a procesului didactic. Baza materială de care dispune, modernitatea planurilor și programelor didactice, corpul profesional de elită, exigența cu adevărat universitară, generalizată în toate domeniile de activitate, recomandă Universitatea "SPIRU HARET" ca pe un punct esențial de referință în cristalizarea învățământului privat din România, spre a fi cu adevărat o alternativă valorică în raport cu cel de stat. În plus, noi, universitarii ieșeni, vedem

în apartenența la "SPIRU HARET" o nouă posibilitate de împlinire a vocației umaniste, specifică dintotdeauna centrului nostru universitar. Cum s-ar zice, prin afilierea noastră aici ne întărim identitatea. Așa se și explică faptul că odată cu constituirea Filialei din Iași a Fundației, implicat, cu afilierea facultăților pe care le conduc la Universitatea "Spiru Haret" în cadrul unui nou institut ieșean, am solicitat înființarea a încă două facultăți cu profil umanist. Care sunt facultățile care fac parte din noul institut și ce dimensiuni au? La Iași funcționează trei facultăți, cu un număr de 535 studenți: Facultatea de

Economie, cu activitate în anii I, II și III și cu trei secții de specializare - Management și marketing, Economia turismului și serviciilor, Finanțe și contabilitate; Facultatea de Drept, cu activitatea în anii I și II; Facultatea de Educație Fizică, funcționând în orașul Piatra Neamț, cu activitate deocamdată numai în anul I. Pe lângă acestea, am mai solicitat, cum aminteam, înființarea a încă două facultăți: Facultatea de Istorie și Facultatea de Filologie. Vă urăm mult succes! Vă mulțumim și vă așteptăm la Iași pentru ca "OPINIA NAȚIONALĂ" să scrie cât mai mult despre noi.

■ M.I.

EDITURA FUNDAȚIEI

NOI TITLURI ÎN COLECȚII DE BIBLIOGRAFIE ȘCOLARĂ

Editura Fundației "România de Măine", în concordanță cu profilul acesteia, își largăște continuu activitățile de răspândire a valorilor științifice și literar artistice naționale și universale. Astfel, continuă și în anul 1993 editarea, în cadrul colecției de bibliografie școlară, a unui număr de titluri cuprinzând o selecție riguroasă de texte literare din literatura română clasică și universală, recomandate de Ministerul Învățământului, pentru lecturile obligatorii și suplimentare

ale elevilor. În cadrul acestor preocupări au apărut, la începutul acestui an, lucrări cuprinzând titluri reprezentative din creația unor autori străini precum Christian Andersen, Frații Grimm, Charles Dickens, Victor Hugo, Oscar Wilde și alții, destinate copiilor de vârsta claselor I-IV, până la sfârșitul anului urmând să apară, în această colecție, volume precum "Lecturi literare din literatura clasică română" - volumele 3-4 (clasele I-IV); "Lecturi literare din literatura clasică română" - volumele 3-4 (clasele V-VIII); "Lecturi literare din literatura clasică universală" - volumele 1-2 (clasele V-VIII).

Un capitol deosebit de important îl constituie editarea unui corpus de lucrări fundamentale din domeniul majore ale cercetării științifice privind istoria, geografia, economia, sociologia, dreptul, cultura, elaborate la un înalt nivel științific, în lumina adevărului istoric. Aceste lucrări vor aduce o contribuție esențială la îmbogățirea tezaurului de valori naționale, în domeniile respective.

■ Gheorghe TRANDAFIR

QUO VADIS REFORMA ?

RELAȚIA ȘOMAJ- INFLAȚIE

"O falsă provocare pentru știința economică", apreciază Dr. Constantin CIUTACU Director științific Institutul de Economie Națională

Între aserțiunile teoretice lipsite de o minimă valoare practică elementară și imediată pentru o economie în tranziție - și care sînt adesea mestecate de către economiștii noștri cu mari pretenții, precum mestecă copiii guma americană - una tinde să se impună ca o veritabilă "cucerire epocală" menită să asigure succesul reformei economice: este vorba de găselnița după care, între rata șomajului și rata inflației există o corelație directă, pozitivă.

Cu alte cuvinte ori șomaj, ori inflație; dacă dorim scăderea ratei inflației pînă la zero, atunci trebuie să acceptăm creșterea proporțională a șomajului.

Pentru ca cititorii să înțeleagă cât mai bine principalii termeni implicați în ecuațiile echilibrului financiar-monetar specific unei economii de piață, considerăm, dintru început, utilă o trecere sumară în revistă a unor astfel de concepte cum ar fi: inflație, deflație, dezinflație și stagflație. Inflația este fenomenul economic ce caracterizează creșterea generală în primul rînd a prețurilor bunurilor de consum; această creștere poate fi moderată sau galopantă, când poate degenera și se numește și hiperinflație. Deflația este contrariul inflației și ea înseamnă scăderea generală a nivelului prețurilor. Dezinflația și stagflația sunt considerați termeni "barbari", introduși în dicționarul economiștilor. Dezinflația este o creștere mai mică a inflației și, deci, nu o scădere generală a prețurilor, în timp ce stagflația reprezintă o stagnare a inflației datorită restricționării cererii generale de produse; stagflație înseamnă o coexistență, o coabitare între inflație și șomaj, fără a semnifica o stăpînire a inflației.

A susține că șomajul redus determină o inflație mare și invers, demonstrează cel puțin o îngustime a viziunii teoretice și practice asupra respectivelor fenomene economice, semnifică o concepție caricaturală asupra raportului șomaj/inflație, probează o necunoaștere a istoriei economice și o ignoranță în domeniul teoriilor clasice și moderne ale științei economice. De unde pornește însă această concepție îngustă, fixistă, ce tinde să se transforme în dogmă păguboasă pentru practica reformei? A.W. Phillips a reușit să verifice - pe datele statistice ale Angliei din perioada 1861-1957 - că între salariile nominale și rata șomajului este o relație negativă (inversă). Cum între creșterea salariilor și creșterea prețurilor este o corelație pozitivă, unii economiști - chiar de marcă - au

elemente de bun simț elementar care probează că, de fapt, una din cauzele inflației înalte este tocmai creșterea șomajului. Așa de pildă, costul social al șomajului cuprinde următoarele elemente: costul întreținerii șomerilor fără a produce nimic; pierderea globală de câștig pentru cei ce lucrează; pierderile de producție și de contribuții fiscale și sociale neîncasate; costuri pentru combaterea inflației fenomenelor antisociale generate de șomaj (hoții, jafuri, toxicomanie, prostituție, crime etc.); costurile reinserției sociale a șomerilor (cheltuieli de reconversie și recalificare, investiții pentru noi locuri de muncă ș.a.). Toate aceste elemente de costuri sunt profund inflaționiste.

Pentru a argumenta o asemenea informație vom oferi numai câteva calcule: pentru a acorda ajutor și indemnizație de șomaj la un milion de șomeri/an - cifră pe care România a depășit-o și care va fi mult mai mare - la un salariu mediu lunar brut de 40 000 lei sunt necesare 240 miliarde lei anual; fondul de salarii economisit este de circa 480 miliarde lei și pentru acesta, la bugetul de stat, la cel al asigurărilor sociale și la fondul de șomaj se vor înregistra următoarele pierderi: 120 miliarde lei diminuare a impozitului pe salariu ca venit la buget, reducerea contribuțiilor la asigurările sociale tot cu aproximativ 120 miliarde lei, scăderea vărsămintelor la fondul de șomaj cu minim 22 miliarde lei. Totalul pierderilor de venituri însumează circa 240 miliarde lei, la care se adaugă contravaloarea indemnizării șomerilor de 240 miliarde lei și rezultă circa 500 miliarde lei. Dacă am continua calculele, probabil că vom depăși 1000 miliarde lei anual.

Pentru a nu apărea ca lipsite de suport aceste argumente, vom aminti că P.A. Samuelson considera șomajul echivalent cu a arunca în mare o enormă cantitate de mărfuri;

tot Samuelson concluziona că aceasta este cea mai mare pagubă a unei economii moderne, mult mai mare decât pierderile generate de monopoluri, de tarifele vamale, de cote etc. Cu alte cuvinte, pierderile presupuse a fi generate de un centralism sau dirijism excesiv sunt înlocuite cu cele rezultate din șomaj. Tot P.A. Samuelson și W. Nordhaus au apreciat că S.U.A. au pierdut pentru perioada 1975-1984 - la o rată de șomaj de 7,6% (în România aceasta este de circa 9,4% actualmente) - peste 1330 miliarde dolari produs național brut, ceea ce reprezintă 35% din realizările medii ale perioadei respective. La aceste pierderi, ce pot fi contabilizate, oferim și o evaluare britanică, citată de un consilier al Curții de Conturi a Franței, potrivit căreia un milion de șomeri va conduce peste 5 ani la: 50 000 morți suplimentare, 60 000 cazuri de maladii mentale și 14 000 condamnări penale.

În fine, vom mai aminti că șomajul este un fenomen care se auto-reproduce și este însoțit permanent de amplificarea activităților subterane, a economiei negre, paralele, greu de controlat și de evaluat.

Legătura între rata șomajului și cea a inflației pare să fie în România de astăzi similară cu cea existentă între dimensiunea ouălelor de struț și cele de porumbel. Dar despre cauzele acestor două fenomene la fel de dureroase și de complexe pentru reforma și tranziția românească vom reveni pe larg într-un număr viitor al revistei. Până atunci avansăm, totuși, o certitudine: nu dimensiunea șomajului a generat inflația din România, ci mai ales comportamentul absolut nejustificat al ratei de schimb a leului, liberalizarea violentă, pe criterii aberante a prețurilor și a comerțului exterior și scăderea dramatică a producției naționale în industrie și agricultură.

POLITICA SOCIALĂ și protecția SOCIALĂ

Dr. Gheorghe RĂBOACĂ

Director științific. Institutul de cercetare științifică în domeniul muncii și protecției sociale.
Senator

Orice program social de guvernare trebuie să pornească de la concepția că politica socială este un ansamblu coerent de politici parțiale, întemeiate atât pe cerințele imediate, dar și, pe cât este cu putință, pe cerințele de perspectivă ale evoluțiilor demografice, tehnologice și ale creșterii economice; aceste cerințe pot să rezulte în urma examinării și alegerii variantelor și soluțiilor celor mai indicate dintr-o serie de domenii vitale cum sunt: ocuparea forței de muncă, consumul populației, locuințele, sănătatea, învățământul ș.a., menite să asigure combaterea riscurilor sociale, înfăptuirea drepturilor fundamentale ale omului, realizarea obiectivelor restructurării și relansării economiei românești, corelațiile necesare, în fiecare din acești ani, între obiectivele sociale cele mai prezente și obiectivele reformei și ale relansării economice.

În același timp, programul social se cere elaborat ținându-se seama de conținutul concret al protecției sociale, care nu este altceva decât

sociale, respectiv care n-au putut să le evite pe cale individuală. Și, mai precis, acest program social trebuie să ia în considerație faptul că protecția socială, potrivit normelor organismelor internaționale, include o serie de riscuri sociale, cum sunt: dispariția, respectiv reducerea sensibilă a câștigului (șomajul), boală, maternitate, invaliditate, bătrânețe, accidente de muncă, boli profesionale, decesul soțului sau al unei persoane apropiate, greutăți familiale.

Diferențele de conținut, dar și asemănările care asociază atât de strâns conceptele de politică socială și de protecție socială se evidențiază mai bine dacă se iau în considerație nu numai principalele nevoi și riscuri sociale, drepturile fundamentale ale omului, dar și o serie de principii-coordonate esențiale pentru o bună transpunere a fiecărei măsuri într-o coerentă politică și protecție socială. Dintre aceste coordonate-principii generale se cer menționate:

- promovarea solidarității și justiției sociale în formularea obiectivelor de politică socială și a măsurilor de protecție socială;

- eliminarea oricărei forme de discriminare în întreaga politică și protecție socială; exercitarea unui sever control pînă la nivelul agenților și al beneficiarilor de protecție socială;

- promovarea parteneriatului în politica și protecția socială, ca mijloc de control și de eficientizare a tuturor problemelor de politică și de protecție socială;

- odată cu aplicarea principiului reparatoriu, pentru persoanele și familiile care n-au putut evita riscurile sociale, promovarea pe scară largă, pe măsura apropierii mijloacelor și instrumentelor necesare, a principiului preventiv, pornindu-se de la faptul, verificat de practică, potrivit căruia este mai puțin costisitor să se prevină decât să se repare un risc social;

- orientarea pe cât este cu putință a obiectivelor și măsurilor de politică și protecție socială în direcția capacității și mobilizării factorului social, în ansamblul său, la relansarea creșterii economice;

- trecerea treptată la o descentralizare a protecției sociale în sensul axării centrului de greutate al protecției sociale pe agenții economici și sociali, pe contribuția personală a salariaților și, în genere, a locuitorilor colectivităților umane;

- promovarea conceptului de nivel de trai minim (prag de sărăcie), ca o noțiune dinamică, și corelarea sa periodică în raport cu evoluția prețurilor și a creșterii economice; în acest mod, protecția socială este considerată prima linie de apărare a drepturilor omului. Pe o astfel de bază este posibil ca, în fiecare etapă, să se realizeze încadrarea măsurilor de politică și de protecție socială în limitele resurselor alocate, disponibile;

- asumarea de către stat, în perioada care urmează, a rolului de principal stipendiar și coordonator, inclusiv de mobilizator a agenților guvernamentali; analiza măsurii în care instituțiile ce concurează la asigurarea protecției sociale își realizează pe deplin competențele și își utilizează eficient resursele disponibile; organizarea unui sistem informațional capabil să asigure o bună cunoaștere a populației sărace, a principalelor categorii defavorizate, fără de care nu se pot alege în mod corespunzător nici căile cele mai eficiente de combatere a sărăciei și de protecție socială; în fine, cerința ca proporțiile migrației să se dirijeze în funcție de posibilitățile interne de ocupare, de volumul șomajului, de posibilitățile de protecție socială reală în țară și pe piețele externe.

POLITICĂ ȘI DEMOCRAȚIE (II)

Convorbire cu dl. Adrian Năstase, Președintele Camerei Deputaților,
Prim vice-președinte al F.D.S.N.

- Ne-ați prezentat, domnule președinte, în mod foarte convingător, în prima parte a acestor convorbiri, cauzele golurilor existente în elaborarea și principială și programatică - a căilor și obiectivelor noii societăți care se construiește în România. Conștienți fiind de această stare de lucruri, ce face F.D.S.N.? Are un colectiv de elaborare teoretică pe măsura acestui fantastic proces de transformări din viața României?

- Noi vom avea două momente importante în lunile următoare: un prim moment, plenara Consiliului Național, iar apoi Conferința Națională a partidului. Acestea vor avea loc probabil până în iunie, cel mai târziu. În vederea respectivelor evenimente am început, deja, să lucrăm la aceste studii. Dacă, în plan economic și social, guvernul, care este componenta executivă a concepțiilor necesare, a ajutat foarte mult prin prezentarea în Parlament a orientărilor de bază, noi trebuie să facem un efort deosebit în planul mesajului politic. Am început, deja, să reflectăm la aceste chestiuni. Între altele, avem un grup de tineri până în 27-28 de ani, dar și grupuri de oameni cu experiență și care lucrează, deja, la unele inventare de probleme, de gânduri, de mesaje, pe baza cărora să elaborăm un mesaj convingător pentru societate. Aceasta, în condițiile în care, pe de o parte, noi contăm pe o zonă de sprijin destul de largă - între 28%, cât a obținut FDSN în alegeri, și 62%, cât a obținut președintele Iliescu, potențial în această diferență putând fi simpatizanții ai FDSN. Dar, trebuie să găsim posibilitățile de a face ca FDSN să se transforme într-un magnet atrăgător, prin mesaj, prin conduită. Ceea ce nu este foarte simplu, fiindcă guvernarea este un test foarte greu și nu toți reușesc să-l depășească.

- Din punctul de vedere al acestor căutări, dați-mi voie să spun că presingul pe care l-a făcut opoziția în Parlament (indiferent de sensurile ascunse ale acestei acțiuni) pentru ca guvernul Văcăroiu să răspundă la întrebarea: "Ce fel de societate vreți să construiți?", pare corect...

- Da și nu. Mie mi se pare o problemă falsă. Cele două concepte care au operat mai mult în sistemul dual, în bipolarismul ideologic comunism-capitalism, fac ca dispariția unuia dintre poli să transforme în situație de inoperant celălalt pol. Deci, a utiliza un concept, care este, de fapt, marxist, "capitalismul", în condițiile în care modelul de economie comunist-socialist a dispărut, reprezintă după părerea mea un nonsens. De altfel, nici în Occident nu se mai vorbește în mod deschis despre o societate "capitalistă", nu se mai face o asemenea asumare. Deci, problema este, de fapt, o problemă falsă. Dacă înțelegem prin capitalism o societate care funcționează pe modelul economiei de piață, deci dacă este vorba numai de dimensiunea economică, atunci lucrurile sunt clare. Dacă este vorba și de componentele politică, politică-

socială etc. atunci lucrurile sunt mult mai complexe. În plan politic intervine ca substituit acest ansamblu al valorilor schimbării din perioada de tranziție - democrație, drepturile omului, stat de drept - deci o zonă mai puțin definită. Poate suntem și într-o perioadă de vacuum de ideologie, așa cum suntem într-o perioadă de vacuum de securitate după dispariția Tratatului de la Varșovia. Deci, poate vor apărea alte modele, alte idei. Dar eu cred că trebuie să ne preocupe mai puțin felul în care denumim modul în care facem anumite lucruri pentru că, oricum, le facem pe o bază destul de clară, cel puțin în plan axiologic.

- În ceea ce privește drepturile omului, pe care le menționați între valorile noii societăți, ar fi interesant de cunoscut sensurile pe care le dați conceptului în sine...

- Poate știți, am scris o carte despre drepturile omului. M-am ocupat destul de mult de această problemă. M-am exprimat foarte clar: drepturile omului au fost operaționalizate politic, au constituit un vector al luptei ideologice. Ele au reprezentat instrumentul prin care, după 1975, după Actul Final de la Helsinki, s-au introdus ca un virus în mecanismul țărilor din Răsărit și care au determinat o implozie a acestor sisteme. Și sub aspect strategic și sub aspect tactic ele au constituit un factor extrem de interesant în lupta dintre Vest și Est. În momentul în care s-a produs o anumită omogenizare a valorilor în Europa prin acceptarea generală a drepturilor omului ca atare, problema își pierde mult din interes. Ea rămâne importantă prin diferențierea dintre drepturile politice și civile, pe de o parte, și drepturile economice, sociale, culturale, pe de altă parte. Probabil că, în perioada care urmează, se va pune tot mai mult problema drepturilor economice și sociale, care bănuiesc că vor căpăta o pondere mai mare. În fond, de ce să creăm numai comisii pentru drepturile minorităților sau pentru drepturi civile și să nu creăm asemenea organisme și pentru drepturile economice și culturale, pentru sprijinul economic ce trebuie dat anumitor țări, pentru a ajuta la crearea unui fundament social și economic și care să permită atât avansul cât și exercitarea garantată a tuturor drepturilor. Dar, sub aspect legislativ aceste drepturi sunt bine definite, pornind de la Declarația Universală a Drepturilor Omului, din 1948, de la Pactele Drepturilor Omului. La noi, ele au fost preluate în integralitate în Constituția din 1991. Multe aspecte au fost adăugate prin ratificarea unor convenții internaționale, prin activitatea în organismele externe, care se ocupă de drepturile omului. Numai anul trecut România a devenit membră în vreo cinci astfel de organisme: Comisia ONU, subcomisia pentru minorități, Comitetul pentru drepturi economice, sociale și culturale ș.a. Deci, drepturile, cel puțin din punct de vedere formal, cred că nu mai pun nici un fel de problemă în

România. În ceea ce privește aplicarea lor în plan politic și civil există garanțiile jurisdicționale și ale instituțiilor democratice.

- Dar pe alte planuri?

- În plan economic și social evident că situația este mult mai delicată și ele nu pot să fie realizate decât în funcție de un anumit nivel de dezvoltare a societății.

- Insistăm asupra acestei laturi, cea social-economică, fiindcă, mergând ca ziaristi printre oameni, constatăm că lumea este foarte neliniștită. Și nu pentru lipsa de drepturi la capitolul "exprimare". Aici câștigul este și recunoscut și salutat. Oamenii se tem de celălalt capitol. Multora nu le este prea clar: cam ce gândește conducerea țării că se va întâmpla după acest 1 mai? După opinia dumneavoastră, ce scenarii vor marca viața românului în continuare?

- Eu încerc să vă spun ceea ce am înțeles eu din acest proces. S-ar putea să nu fie prea convingător. Am încercat să aflui și eu mai multe lucruri, să-mi fac o părere și voi încerca în continuare. Practic, vor fi oameni care vor câștiga din această schimbare de abordare și oameni care vor pierde...

- După unele date, cei care câștigă reprezintă cam 1,5% din populație, iar cei care pierd restul, adică 98,5%. Alții vorbesc de un fel de partaj...

- Aceasta este percepția imediată a oamenilor, dar nu știu dacă ei au cunoscut bine mecanismul ca să aibă o percepție corectă. Deci, este o chestiune extrem de subiectivă. Modul de realizare pornește de la schimbarea locului de subvenționare. Aici, elementul labil îl constituie utilizarea unui concept care întotdeauna creează diferențieri și anume bugetul mediu de familie. Dacă pentru o familie de 2-3 persoane, chiar 4 nu apar probleme foarte dificile, pot apărea probleme când familia este mai numeroasă.

- Sunteți alertat, preocupat de ceva în cazul aplicării acestor măsuri, domnule președinte?

- Trebuie găsite corecții pentru situațiile atipice, dar care ies mai mult din zona obișnuitului, fiindcă altfel n-ar mai însemna nimic conceptul de buget mediu, care totdeauna îl favorizează pe unii și îi face să piardă pe alții. Sunt însă unii care ar putea să piardă foarte mult și să fie foarte afectați. Apoi, pe lângă unele efecte bune - să zicem, pâinea care nu se va mai da la animale - vor apărea și unele efecte care nu pot fi cuantificate: creșterea altor prețuri. Controlarea acestui proces prin indexare nu va putea fi operaționalizată decât urmărind efectiv ceea ce se produce, printr-un control susținut de Ministerul Finanțelor, pentru a nu lăsa ca aceste prețuri să decoleze, întregul sistem fiind, deci, destul de complicat.

- Suntem conștienți de iluzia pe care o pot provoca aceste indexări, aceste stabiliri de "salarii medii"? Nu cumva se operează cu termeni care aveau încărcătura socialistă, când statul putea, într-adevăr, să garanteze un salariu minim sau mediu? Am cercetat în teren: ele nu

există la proporțiile și cifrele stabilite decât pe hârtie și asta fiindcă acoperirea indexărilor ar trebui să vină din bugetele unităților - inclusiv ale S.R.L.-urilor - care n-au resursele necesare. S-ar părea că în această situație se află mai mult de jumătate din populația României...

- Noi nu avem încă o grilă de succes pentru întreprinderi. Se fac mii de buticuri, dar și aici oferta devine mai mare decât cererea. Oamenii trebuie să înțeleagă că serviciile, totuși, nu pot să funcționeze decât la un anumit nivel de dezvoltare a producției. Or, la noi toate preocupările sunt legate mai ales de servicii. Numai comerț, presă, turism, schimburi valutare... Deci, mecanismul care se aplică acum va crea noi presiuni pentru anumite zone făcând ca unele să fie mai clar importante pentru societate. Este un proces care, desigur, este dureros, dar nu putem lăsa bolnavul pe masa de operație, rana trebuie închisă.

- Totuși, domnule președinte, producția continuă să pună mari semne de întrebare. Raportul leu-dolar reprezintă o imagine a căderii producției. În toamna trecută, el era de 1\$ la 440 lei. Acum a ajuns la 615 lei. Sunt specialiști care spun că ajungerea dolarului la 800 lei va însemna falimentul total al economiei românești. Ca să dezvoltăm producția trebuie capital. Or, a distruge total capitalul de stat, în clipa de față și a miza doar pe investitorii străini reprezintă, cred, o eroare fantastică...

- După părerea mea, cursul dolarului este artificial la noi în momentul de față și el este dus artificial prin faptul că nu se acceptă o anumită injecție de capital care să permită ieșirea pe piață de valută și care să mențină sau care să ducă la scăderea raportului dolar-leu. Lipsa absolută de valută duce la acest joc. Nu e doar o chestiune de producție, ci și o chestiune care ține de anumite mecanisme bancare.

- E foarte important ce spuneți. Aceasta mai ales pentru că dl. Ișărescu ori de câte ori vorbește nu se referă decât la explicația căderea producției...

- Fără să intru într-o dezbatere care nu ține de domeniul meu, nu sunt convins că aceasta este singura explicație. În mod normal, pentru ca Banca Națională să țină cursul ar trebui să scoată câteva milioane de dolari pe piață pentru a fi schimbate. Atunci s-ar satura cererea și s-ar putea chiar ajunge la o scădere. E nevoie de niște rezerve de 100-200-300, până la 500 milioane de dolari. Dacă nu reușim să facem o rezervă de 500-700 milioane de dolari vom asista în continuare la această umflare permanentă și care este un proces foarte relativ.

- Legislativul n-are nici o putere în

acest domeniu?

- Nu, pentru că ar trebui să dea acești bani. Iar pentru a-i procura este nevoie de o anumită imagine în exterior și o stabilitate internă. Suntem în acest cerc vicios...

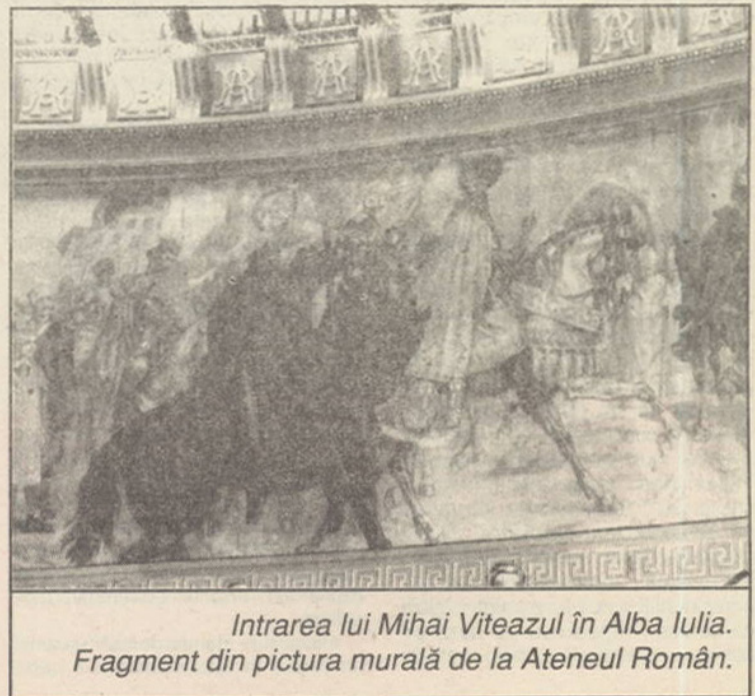
- În încheiere, v-am ruga, domnule președinte, să spuneți cititorilor noștri ce preocupări are legislativul în domeniul sprijinirii democrației, în continuare?

- Ne preocupă desăvârșirea mecanismului de ansamblu al instituțiilor democratice. Parlamentul a fost deja format, guvernul există, președinția de asemenea. S-a constituit Consiliul Superior al Magistraturii, care va avea posibilitatea să organizeze mai bine sistemul judiciar. A fost creat Ministerul Public, care va începe să funcționeze din vara acestui an. Este necesar să adoptăm legea referitoare la Consiliul Legislativ, care să asigure coerența legilor și a reglementărilor. Va fi adoptată o lege referitoare la Avocatul Poporului. A fost creată Curtea de Conturi, care va începe să funcționeze, inclusiv la nivel local. Deci, aceste instituții sunt pe cale de a fi desăvârșite și eu cred că în viitoarele luni ele vor fi operaționale, ceea ce va conta foarte mult.

- În ce privește acel promis atac la adresa corupției începând de la vârf, cum spunea domnul președinte Ion Iliescu, și care se înscrie, practic, tot în planul general al democrației sociale, care este percepția dumneavoastră?

- Aceasta este, cred eu, una dintre marile noastre priorități. Președintele Iliescu a făcut o declarație în acest sens în campania electorală. Și FDSN s-a angajat în această direcție. Luați cu alte probleme, și guvernul și FDSN-ul nu au fost suficient de active. A fost momentul dezbaterii strategiei, pe urmă moțiunea de cenzură, pe urmă bugetul... Totuși, guvernul a început să fie mult mai combativ în ultima vreme și probabil că s-a simțit acest lucru din recente intervenții ale premierului. Cred că și schimbările de la Procuratura Generală vor impulsiona aplicarea legii. Sper ca și Poliția să fie mai eficientă. Corupția, pentru noi, poate să fie o maladie extraordinară! Deja în unele domenii este prea târziu, având în vedere tentaculele care s-au întins. Aveți dreptate, este nevoie de un efort mult mai mare și pot să vă spun că în cadrul Consiliului Național al FDSN, în cadrul grupurilor parlamentare ale FDSN această problemă este foarte des invocată și se cere guvernului un efort mult mai mare pentru așezarea vieții noastre sociale în cadrele unei stricte legalități. Așa cum cere, de fapt, democrația societății românești, actuale și cum aspiră întregul popor român.

■ Convorbire consemnată de
Eugen FLORESCU

Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia.
Fragment din pictura murală de la Ateneul Român.

